

Projektbeskrivning

Ett samhälle som vårt har behov av att granska såväl enskilda reformer eller interventioner, som också samhällsutvecklingen i stort. Får vi det verkligen bättre? Alla grupper och landsdelar? Vi har utvecklat ett nytt mått – ”Goda År” – som mäter livskvalitet och lämpar sig för utvärdering av den offentliga sektorns insatser.

Behovet av utvärdering och prioritering av välfärdsinsatser har ökat, och bör vägledas av både effektivitets- och rättvisekriterier. I hälso- och sjukvård har den sofistikerade ”kronor per vunnet kvalitetsjusterad levnadsår” utvecklats och kommit att få stor betydelse. Kommunerna har inget motsvarande, utan de använder enkla metoder. Syftet med vår studie är därför att utveckla ett mått på livskvalitet som vi kallar ”goda år”. Goda år kan användas för att beräkna om insatser är kostnadseffektiva, men också för att gradera sociala problem. Ju färre goda år en grupp kan räkna med, ju allvarigare är problemet.

Under senare år har behovet av ekonomisk analys av offentliga insatser blivit tydligare. Demografiska förändringar ökar behoven i en snabbare takt än ekonomin växer. Hälso- och sjukvården såg faran redan under 90-talet, och har sedan dess försökt sig på öppna prioriteringar baserade på explicita etiska principer. Hälso- och sjukvården har också börjat en systematisk granskning av sin verksamhet, och använder ofta måttet ”kvalitetsjusterade vunna levnadsår”. Det är ett mått som kombinerar livslängd och hälsorelaterad livskvalitet.

Primärkommunerna har varit mer saktfärdiga, men nu tycks intresset för ekonomisk analys snabbt växa. Det talas bland annat om ”sociala lönsamhetskalkyler”, eller ”socioekonomiska bokslut”. Genomgående används primitiva metoder för ekonomisk analys av primärkommunal verksamhet. Principen är enkel: en insats kostar något men förmodas ibland leda till besparingar i annat och betraktas då som ”lönsam”.

För några år sedan (SOU 2015:) förslog en offentlig utredning att livskvalitet skulle kunna mätas i termer av handlingsfrihet, dvs. en variant av Amartya Sens kapabilitetsteori. Utredningen förslog vidare 10 handlingsfriheter, utan inbördes rangordning, som skulle kunna utgöra det svenska måttet på livskvalitet. Vi tror att utredningens förslag kan vidareutvecklas till ett livskvalitetsmått som fungerar i ekonomisk analys.

Målet i det här projektet är att utveckla det nya måttet – ‘Goda År’ som kan användas för att utvärdera enskilda reformer påverkar livskvalitet, men också att monitorera samhällsutvecklingen i stort. Detta leder till två forskningsfrågor:

1. Vilka handlingsfriheter är viktigast i Sverige 2020?
2. Vilken relativ vikt ska varje handlingsfrihet tilldelas?

För att utveckla och testa Goda År kommer vi att undersöka:

1. Hur är Goda År fördelade i den svenska befolkningen?
2. Kan ”social problem” rangordnas genom att beräkna antalet Goda År? Desto färre Gosa År, desto allvarigare problem.